NACIONALIZMUS eredete Európában és Szerbiában

NACIONALIZMUS KELETKEZÉSE EURÓPÁBAN

- **a XVIII-XIX. század fordulóján jelent meg – nemzetállamok Európában**
- **a polgári társadalomban, a nemzet a közösséghez tartozás élményét adja**
- **a nemzet és az állam egységéből indul ki**
- **a nemzetet a területi egység, közös kultúra, nyelv, szokások, mítoszok és történelem jellemzi**
- **homogén nemzetállamok (lakosság 90%-a ugyanazt a nyelvet beszéli)**

A nacionalizmus manifesztálódási elemei…

- A nacionalizmus önmeghatározás és elhatárolódást jelent másoktól
- Fontosak a nemzeti karakterológiai meghatározások: „referencianemzetek”
- A nacionalizmus egy politikai elv, mely szerint a nemzeti és a politikai közösségnek egybe kell esnie
- A nacionalizmus érzése nő, ha megsértik, veszélyeztetik a közösséget (szolidarizáló hatás)

Asszimiláció vagy akkulturáció

- Asszimiláció: az a folyamat, melynek során egyének vagy csoportok elsajátítják az egyének vagy csoportok jegyeit, úgy egyesülnek velük, hogy egy közös kultúrát alakítanak ki vele.
- Akkulturáció: a Webster Dictionary /1934/ szerint az a folyamat, amikor valaki valamit a kultúrába beépít, illetve az egyik csoport a másiktól elemeket vesz át; a kulturális jegyek átadásának folyamata, a kulturális változások, akár csak egy kultúrelem átvétele.
- A vajdaságiak sok évtizedes „átmeneti állapot” képviselői voltak az akkulturáció tekintetében: multikulturalizmus, a nagyszámú vegyes házasság.

Az asszimiláció két típusa:

a) **Melting pot (olvasztótégely)** = a csoport nem tartja fenn identitását, pozitívan viszonyul a domináns társadalomhoz, pozitívan ítéli meg a változást, beolvad.

b) Az **erőszakos asszimiláció - kukta modell** = nem tartja fenn identitását, negatívan viszonyul a domináns társadalomhoz, a változást rájuk kényszerítik.

Az integráció két lehetősége:

a) A **multikulturalizmus**, ahol a csoport fenntartja identitását, pozitívan viszonyult a domináns társadalomhoz, akárcsak a változáshoz.

b) A **plurális társadalom** ettől abban tér el, hogy a változás adottság, ez esetben a befogadó társadalom adottságának függvénye.

MINDENTUDÁS EGYETEME

A világ nemzetállamai

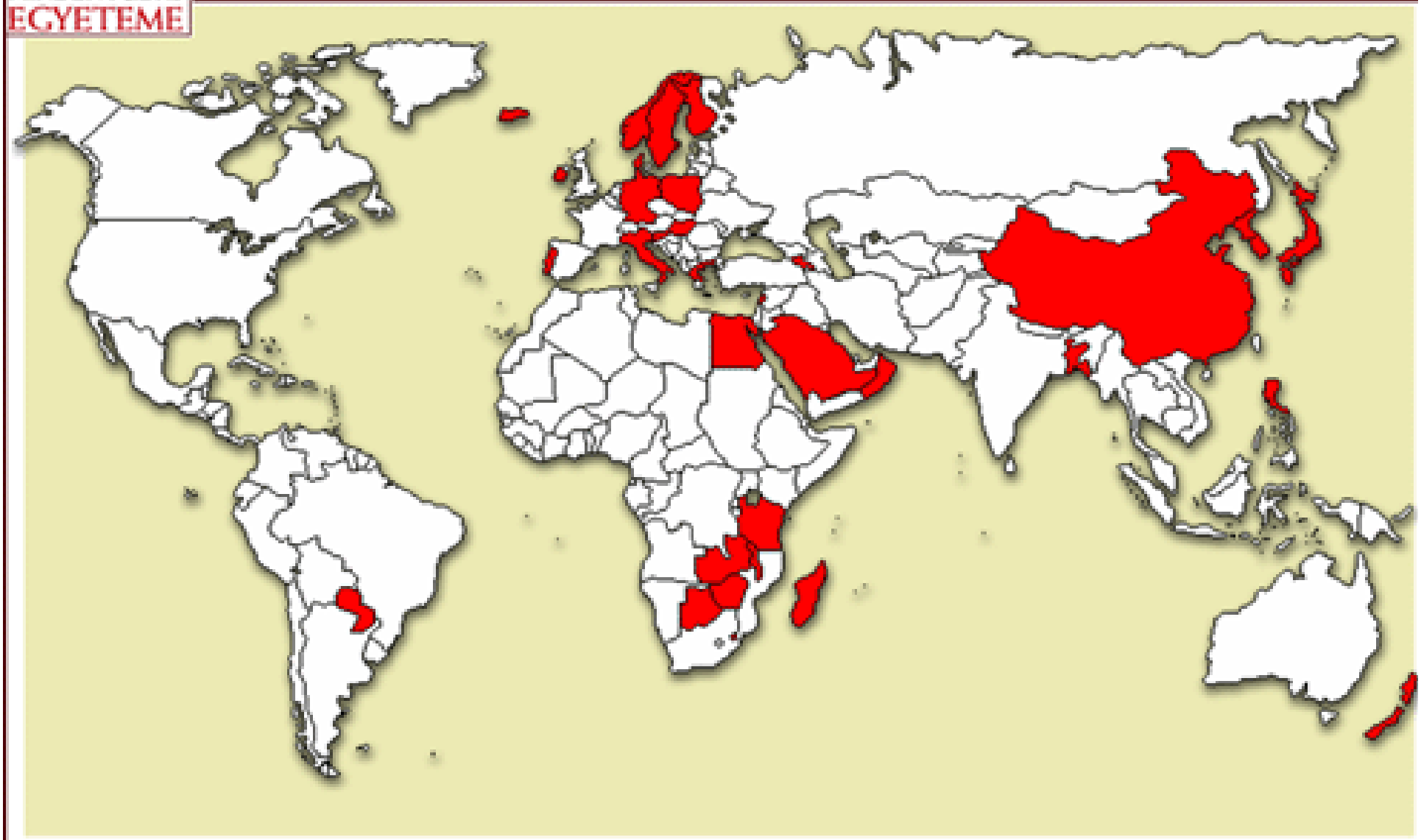

A NACIONALIZMUS FAJTÁI:

3 típusa:

1. **klasszikus nacionalizmus**
2. **posztkoloniális nacionalizmus**
3. **szubkulturális nacionalizmus**

KLASSZIKUS NACIONALIZMUS

- **Európában a XVIII. században a nemzetállamok kialakulását kísérte**
- **Nagy-Britannia, Franciaország, Németország, Olaszország**
- **Szorosan összekapcsolódott a tömegoktatás megjelenésével**
- **Brit ⟷ skót, ír**
- **A délszláv újonnan alakult államaiban**

POSZTKOLONIÁLIS NACIONALIZMUS

- **A volt gyarmatokon bontakoztak ki a felszabadulás után**
- **nacionalizmus szerepet játszott a függetlenségi harcban**
- **nemzettudat hiánya**
- **kormányok különböző törzseket, népcsoportokat próbáltak integrálni**
- **Európában ismeretlen**

SZUBKULTURÁLIS NACIONALIZMUS

- **Ellenzéki beállítottságú mozgalmakra utal, melyek kifejlett nemzetállamokon belül bontakoznak ki**
- **Globalizálodás miatt erősödik, a regionális öntudat védekezése**
- **Pl. katalán, baszk, skót, ír, québeci**
- **Vajdaságban észlelhető**

Vajdaság

Nemzeti sokszínűség

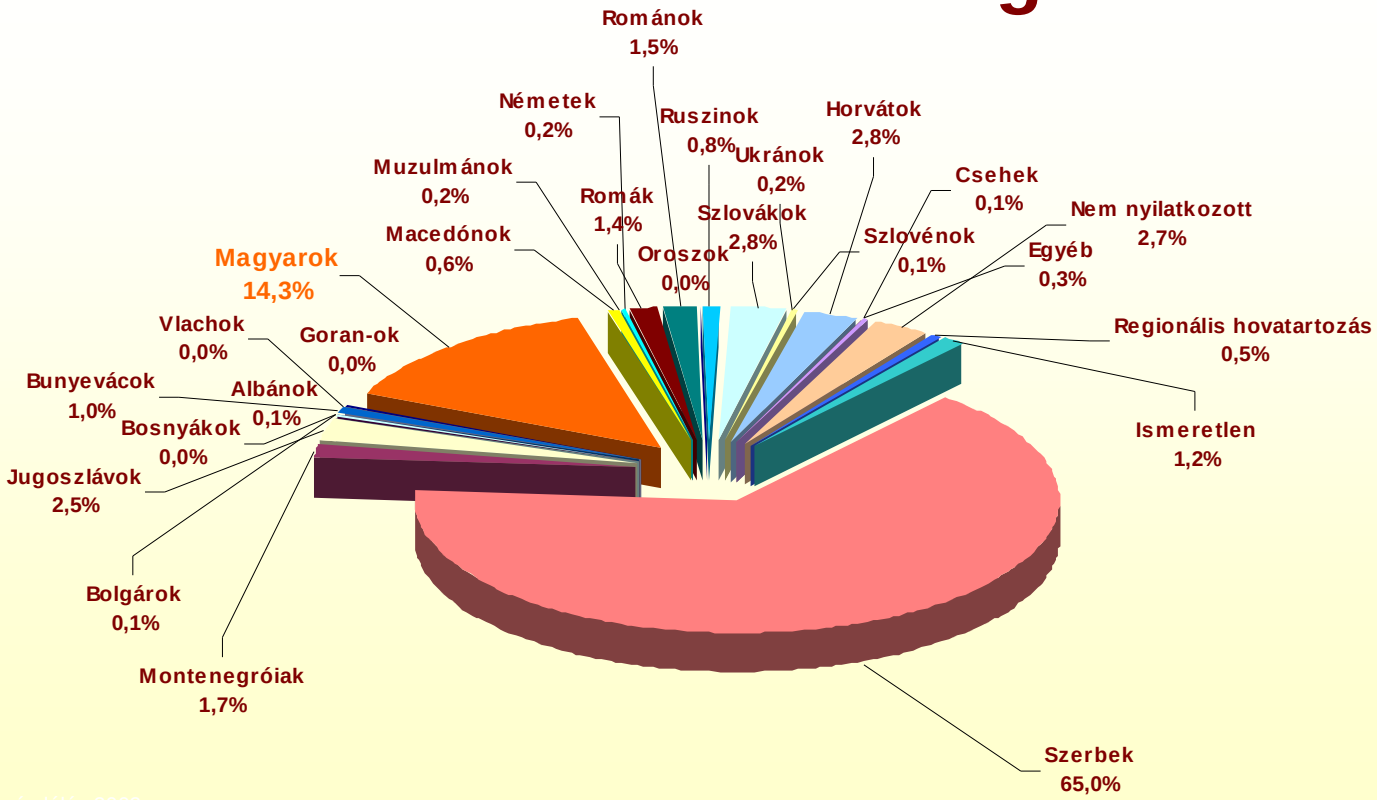

Forrás: Népszámlálás 2002

SOVINIZMUS

- a mi-ők ellentétből indul ki

- egyenlőtlenség, a nemzeti felsőbbrendűség dominál, vagyis a másik nemzet lekicsinylése

PATRIOTIZMUS

- **Hazaszeretet - nem szerepel mások lenézése és megsértése**
- **A föld, a nemzeti múlt, nemzeti történelem, nyelv, szokások szeretete**
- **Illyés Gyula szerint a patrióta az aki jogot véd, nacionalista aki jogot sért.**

Valamikori Jugoszlávia etnikai szerkezete

Nacionalizmus

- KULTURÁLIS NACIONALIZMUS
- ETNIKAI NACIONALIZMUS

KULTURÁLIS NACIONALIZMUS

- **A közös kultúrát tekinti egy nemzet alapjának**
- **befogadó**

- **egy közös kultúra elsajátítható**
- **Pl. jugoszlávizmus eszméje**

ETNIKAI NACIONALIZNUS

- **A kiindulási pontja az etnikumhoz való tartozás**
- **szűkítő**

- **etnikumhoz tartozás születés kérdése**
- **Pl.: szerb, horvát, muszlin nacionalizmus**

Az etno-centrizmus fogalma

Az etno-centrizmus viszonyulási módok és elképzelések rendszere, melynek lényege, hogy egy adott kultúra központba állítja és **felülértékeli a saját nemzeti vonásait**, és ezzel egyidejűleg **leértékeli a többi**, rendszerint szomszédos nemzetek vagy a kisebbséghez tartozó nemzetiségek/etnikai csoportok képviselőit, azok kultúráját.

- Az etno-centrizmusra az egocentrizmus, a **kollektív egocentrizmus**, esetleg egománia a jellemző, ami rendszerint **intoleranciával**, vagy más csoportokkal szembeni nyílt gyűlölettel együtt jelentkezik.

- Az etnocentrizmus egyrészt **negatív előítéletekben** fejeződik ki a más etnikai közösségek és nemzetek iránt (például lusta, ostoba, erőszakos, immorális).

- Másfelől az etnocentrikus attitűd **pozitív vonásokkal ruházza fel saját közösségét**, amelyet akár isteni eredetűnek, de mindenképpen kitüntetettnek és felsőbbrendűnek tart (gyakori motívumok az ősi kultúra, tradíciók, békés szándék).

NACIONALIZMUS PROBLÉMÁI

- **tolerancia hiány**
- **mások lenézése**
- **erőszak alkalmazása**
- **gyakran szít ellenségeskedést**

- **háború**

Kulturális relativizmus

- Az a képesség, hogy más emberek szokásait és hiedelmeit nem a magunk, hanem az ***ő*** saját szemükön keresztül próbáljuk látni, a saját kultúrájuk kontextusán belül.
- Ez a képesség *nem jön magától, hanem tanulni kell...*
- A kulturális relativizmus objektivitást, empátiát és informált ítélkezést feltételez
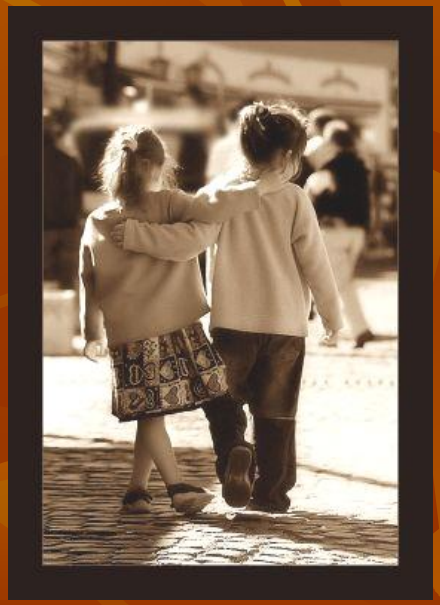
Köszönöm a figyelmet!